

Абдулла Шер

Р О З

Шеърлар

Тошкент
Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти
1980

www.ziyouz.com kutubxonasi

ББК 84 Уз

Ш 47

Шер Абдулла.

Роз; Шеърлар.—Т.: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980. 64 б.

Еш шоир Абдулла Шер «Кўклам табассуми» (1973), «Алёр» (1977), «Атиргул сояси» (1979) шеъррий тўпламлари билан ўқувчиларга таниш. «Роз» тўплами шоирнинг энг янги лирик-фалсафий шеърлари, таржималари ва Бухоро ҳақида ҳикоя қилувчи «Бухоро манзумаси»дан иборат.

Шер Абдулла. Тайна сердца. Стихи.

ББК 84 Уз 7
Уз 2

Ш 70403—78
М 352 (04)—80 61—80 4702057020

© Фафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980 й.

www.ziyouz.com kutubxonasi

* * *

Юлдузларни тўзғитиб, ойдек
Осмонларни кўммадим нурга.
Ўз ўрнини билгувчи сойдек
Бош урмадим айқирган Сирга.

Бой бермадим эзгу ёлқинни,
Олқиш айтдим шўх юлдузларга.
Боғлар сари йўллаб оқимни
Таъзим этдим чўнг илдизларга.

1970

* * *

Тун чорлайди: «Уйқуни тарк эт,
Тушда илҳом жамол очмагай,
Боғ оралаб гулларни силкит,
Гулбарглардан қўшиқ сачрагай...»

1962

* * *

Худди кибрикларни пирпираб турган
Қора кўз каби
Зўрға-зўрға кўринади митти қалдирғоч.
Энтикиб-энтикиб учади
Бир ўзи
Қирғоқларни ҳалок этган,
Илдизларни қўпорган
Бутун бир бўронга тарафма-тараф.
Лекин у кўрмайди бўронни,
Кўрмайди тўзонни;
Унинг кўзларида акс этар фақат
Қизғалдоқли қадрдон том,
Бўғотдаги жажжи ватани,
Чирқиллаган болажонлари
Ва интизор жуфти ҳалоли...

1970

Л А В Ҳ А

Шом бургути ёзади қанот,
Ором истар яшил дала, иш.
Ўз юкини кўтариб азот,
Чекинади кундузги ташвиш.

Қаердадир булбулнинг зори,
Қим билади (англайди қизлар)—
Балки, чорлаб висолга ёрин,
Қуш тилида ошиқлар бўзлар.

Қимдир куйлар—жиндак кайфи бор,
(Балки ишқда асли бахтиёр),
Бевафога ўз бандилигин
Ва тақдирнинг нотантилигин:

«Анор доғи кетмас экан,
Билмасдим аввал.
Билганимда, пичоқ солиб,
Тилмасдим аввал...»

Зангори кўл жимжимасида
Нилуфарлар қалққани каби
Ой шаънига тўқиб қасида,
Титраб кетар юлдузлар лаби...

1968

Ш О И Р

Асқад Мухторга

Қамтар, ўйчан, манзил ошасан
Жилмайганча куйловчиларга.
Йўл бошида куй улзшасан
Тиним билмас йўловчиларга.

Куйиб эмас, ёшиб борасан,
Ҳар манзилда бир чўғ қолади.
Дунё умрин ёриб борасан,
Изнинг бўлиб қўшиқ қолади.

1968

ЭГАСИЗ УЙ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Кесилмаган анор шохида
Сергак мудрар ҳурпайган майна.
Куз совқотар, унинг оҳидан.
Ариқчага қопланар ойна.
Бўм-бўш ётар ҳайҳотдек ҳовли,
Шамол турар, шоқолдек увлар.
Учоқбошда ёғ босган човли
Бўш қозонга тарақлаб қулар.
Қўйиб-қўйиб тақиллар эшик,
Лоқайдгина ҳурар қўшни ит.
Пусиб келар ёввойи мушук,
Майна учар... Яна жим. Жимжит...
Гичирлайди ниҳоят эшик:
Қаловланиб аланглар аёл.
Қўзларига бор дунё шумшук
Кўринади.. Ултирар беҳол...
Бирдан тўлиб, ўкраб юборар.
Узоқ йиғлар. Сўнг чўмар ўйга.
Аста турар... Яна бир қарар
Йўл четидан эгасиз уйга...
Эгасиз уй ҳувиллаб ётар,
Қунлар қувар бир-бир ҳафтани.
Уй совқотар, ҳовли совқотар,
Инграр қўмсаб инсон тафтини...

1978

Я П Р О Қ

Куз чўпчегин тинглаб, тобора
Нозиклашар япроқнинг банди.
Беҳудага бўлар овора—
Қор қилмайди бутоқнинг панди:
Мумкин, ахир, нақ баҳоргача
Дарахт узра титраб туриши;
Ёмғир, қиров, ҳатто қоргача—
Ҳаммасини мудраб кўриши.
Аммо кўм-кўк майса устига
Ёнбошлади масрур чайқалиб.
Куз дер: «Қирдинг олтин тусига,
Сенсан энди замин сайқали!»

- Ухлаб қолди шу кўйи забун
Куз сеҳрига обдон бойланиб.
Совуқ ёмғир савалаган кун
Уйғонди хазонга айланиб.
Уйғонди-ю, англади. Бироқ
На оҳ чекди, на таъна қилди:
Ўз умрини яшади япроқ,
Япроқ бўлиб ерга йиқилди!

1978

* * *

Қабристондан ўтаман ёлғиз.
Унда жимлик ҳокимдир бу чоқ —
Гўё арвоқ қувлар изма-из,
Юрагимда ваҳмали титроқ.

Даҳшат солиб мудҳиш бир шарпа
Атрофимда кезар сарсари.
Имонимга беради зарба
Унинг бўғиқ ғўлдирашлари.

Асабданми ва ё аламдан
Мен титрайман—ҳисларим ҳуркак.
Асабданми ва ё аламдан
Титроқларга ем бўлмиш юрак.

Ногоҳ... куйлаб юборди булбул,
Ёвуз шарпа зумда йўқолди.
Қаршимдаги қабр узра гул
Сирли куйдан маст бўлиб қолди.

Майсалар ҳам шивирлай кетди
Ой ҳақида ажиб афсона.
Жимлик йитди, зимистон йитди,
Тун—қалбимга энди бегона...

1966—1968

★ ★ ★

Йироқ ҳовли: қўшсурнайлар чалинди,
Янгалари ўжар қизга ялинди...

Ўзга ҳовли: ялинмайдир, йиғлайдир,
Остонага хўрлигини михлайдир.

Унда бу кеч ёқмадилар чироқни,
Нурсизгина тингладилар йироқни...

1971

ҚАЙТИШ

Аскар йигит бурилади катта кўчадан
Анҳор бўйлаб кетган таниш дала йўлига.
Гоҳо тўхтаб, яйраб боқар, яна ўша дам
Қалб ҳаприқиб, чамадонни олар қўлига.

Чап ёнида уфққача ётар чўзилиб
Кеча ёққан биринчи қор қўйнида шудгор.
Унг ёнида қари толлар тинглар кўз юмиб:
Юпқа музга зуғум қилар серзарда анҳор.

Шу ерларда барра чимда осмонга қараб,
Илк бор сезган гўдаклигин кўҳна дунёнинг.
Ойдин тунда Одил бува билан сув тараб,
Ишонарди борлигига Семурғ, Ҳумонинг.

Гоҳи тинглаб кўр ойдинда ҳаққуш товушин,
Боши узра ҳис қилгандек бўларди соя.
Сурон солиб банд этарди тонггача ҳушин
Ойдинкўлни севган Чирчиқ айтган ҳикоя.

Шу ерларда биринчи бор булбул саснинг
Маст қилишин англаб шоир, шеърга инонган.
Илк муҳаббат оташ солган қиз нафасининг
Бир умрга куйдирувчи ўтида ёнган.

Ана, текис хирмон боши, у баъзи вақтда
Бир дақиқа оқ момиққа ўзин отарди.

Кўз юмганча, қўлга олиб бир сиқим пахта,
Қарсиллатиб тўқ чигитни, таъмин тотарди.

Чигит таъми! Жиндак тахир, жиндак чанг иси,
Мўътабардир энг эъзозли гул ҳидидан ҳам.
Икки йилки, тарк этмади шу ҳиднинг ҳисси,
Шу ҳид унинг соғинчига бўлолди малҳам.

Юрагида яшайди у бир умр; зотан—
Оқ сут билан кирган, ахир, қонига шу ҳид.
Ҳар куз тўлсин шу ҳид билан, дея, ҳур Ватан,
Не-не мардлар жангоҳларда бўлганлар шаҳид...

Бир зум тўхтаб, аскар йигит боқар олисга:
Мўрилардан тутун бурқсар—она қишлогин!
Отасининг ўгитини оларкан эсга,
Таниш овоз янгатгандек бўлар қулоғин:

«Уғлим, ҳар вақт майда гапдан юргин нарида,
Тик қарай бил ҳақиқатнинг синчков кўзига.
Қуюқ тутун кўрсанг агар қўшни мўрида,
Донм қувон: демак, қўшнинг тўқдир ўзига...»

Мийингида кулар йигит, яйрар вужуди—
Замин узра ишонч билан ташлайди қадам:
Ногоҳ бир зум, анқиб кетар чигитнинг ҳиди,
Оёғига бош ургандек шу оппоқ олам...

1977

* * *

Дуч келаркан кўчада, дўстларинг салом ила
Жилмайса иззатингни агар қўйиб жойига,
Ё йўлкада учратиб бир илиқ калом ила
Ён қўшнинг таклиф этса бир пиёла чойига...

Демакки, сен кераксан одамларга, оламга,
Демак, ҳали нафасинг сени излар ҳавода;
Демакки, сен кераксан қувончларга, аламга,
Демакки, сен лойиқсан «Мен!» демоққа дунёда.

1978

УТРОР УИЛАРИ

Саксовуллар шохларига илинган алам
Дейди: «Не-не шаҳидларнинг байроғи эдим!..»
Тоғдек-тоғдек барханларки, собит ҳанузам,—
Дейди: «Не-не зулфиқорлар қайроғи эдим!..»

Ёниб турган лолаларнинг тароватлари:
«Англа,—дейди,—оқиб битган қирмиз рангларни..»
Унут бўлган қўшиқларнинг нақоратлари
Элас-элас ёдга солур буюк жангларни.

Элас-элас эслайсану хаёл уфқида
Қонга ботган Хоразмни илғайсан шу дам.
Қуёшга ҳам тикиласан ҳатто шубҳада,
Искандарнинг тилсимндай туюлар олам...

1971

* * *

Айни пешин, олов пуркаб бозиллайди саратон—
Худди бутун Ер юзини қилмоқчидек жизғанак,
Миноран Қалон узра лекин бир жон курашар:
Қўкнинг олов ёмғирига қанотлари соябон,
Бир оёқда қотиб турар фариштадек оқ лайлак.
Полапонлар тамшанишар, ширин-ширин ухлашар,
Салқингини инларида туш кўришни хушлашар,
Миноран Қалон узра, лекин она курашар..
Қўриб қўй! У—азалликнинг, абадликнинг хилъати,
Бухоронинг ҳали ҳеч ким чизолмаган сурати!

1970

НАМАНГАНДА КУЗ

Кекса толлар ўйчан барг тўкар,
Қушларини узатар боғлар.
Гуррос солиб, зумда тарк этар
Жийдазорни қораялоқлар.

Собит тутлар нақ олтин девор
Пахтазорлар теварагида.
Бободехқон тун бўйи бедор—
Ўйи тунар ғўза тагида.

Олис тоғнинг оппоқ бўркидан
Сой айланар қаҳрабо куйга.
Чинорларнинг вазми кўркидан
Бир босиқлик ёғилар ўйга.

Бунда шеър ҳам хаёлга ботар,
Бунда дунё шоирнинг ёри.
Гулхан бўлиб ловуллаб ётар
Шоҳ Машрабнинг боқий диёри.

1978

СУРУР

Хаёлимнинг неча ойдин тунида
Тилсим очиб, Қоф тоғига кираман.
Чамбилбелнинг энг бахтиёр кунида
Бурғу чалиб, зар камарни сираман
Ва сўрайман таъзим ила: «Кел, бир қур,
Гўрўғлибек, Фиротингни бериб тур!—

Достонларда мен ҳам кезай жўш уриб,
Жанггоҳлардан излаб топай номимни.
Хунхоршоҳни бир кун асир тушириб,
Қойил қилай дўстлариму ёвимни.
Қизганмагин, мард халқимнинг зўр ўғли,
Бериб тургин Фиротингни, Гўрўғли!»

Гўрўғлибек маъюс кулар, Фамидан
Қалмоқ босган Утрор каби вайронман.
Занг босмишми асрларнинг намидан—
Сўз маънисин кўролмасдан ҳайронман;
Тинмай дейман: «Мен сўрадим бир отни,
Кел, энди бер, бериб тургин Фиротни!»

Эрта тонгда, гарчанд, ҳайрон юраман,—
Хаёлларим туюлади кулгили,
Лекин яна тушларимда кўраман:
Алёр айтар Чамбилбелнинг бир гули.
Дейман тагин: «Мен ҳам сезай қанотни,
Бек Гўрўғли, бериб тургин Фиротни!»

1978

ТУН БАЛЛАДАСИ

Мозийдан лаҳза

—Бухоронинг ойжамол қизи,
Лабларингни бўсаннинг изи
Қовжиратмабди,
Шукур, эй тақдир!

Даричанг оч!.. Эҳ, ўгай отанг
Шафқат қилмай, ҳолинг этиб танг,
Сени қамабди,
Ангат, бу не сир?

—Кимга қўшиқ, кимга ўй, дерлар,
—Кимга аза, кимга тўй, дерлар.
Йўлингдан қолма,
Тикилиб толма.

—Майли, дегин, бундан кетайлик,
Бирга-бирга тонгни кутайлик.
Кўринмай Чўлпон,
Майли, де жонон.

—Оҳ, эзилган бағримни эзма,
Беҳудага кўчамда кезма,
Сен бир йўловчи—
Бахтинг йўловчи...

—Ўткинчи деб чўчима, дилдор,
Юрагимда эзгу ҳислар бор
Бутун умримга,
Сендек қумримга.

—Ишонмайман.. Майли онт ичгил,
Сўнгра мени қутқариб учгил,
Ишонтир мени,
Ишонтир мени!

—Онам берган сут-тузи ҳаққи,
Йигитликнинг номуси ҳаққи,
Онтим шулки, қиз,
Қўймасман ёлғиз.

Хиёнатни дариг тутгайман,
Истакларинг бажо этгайман—
То сўнгги нафас,
То сўнгги нафас!..

Ўгай ота уйқуда қолди,
Шўрлик она қайғуда қолди.
Шамол ғувиллар,
Ит ҳам увиллар.

Учиб борар икки суворий—
Бир арғумоқ бисоти-бори,
Манзиллари—тонг!
Манзиллари—тонг!

1968

9 МАЙ

Пикассо тирилар ҳар йили шу кун
Шарқдан чиқиб келар, ҳамроҳи—қуёш,
Қафтида оқ каптар, кўзларида мунг,
Она-Ерга боқиб, бир зум эгар бош.

Бир зумга бош эгар қип-қизил ялов,
Тинч оқар ҳаттоки энг асов дарё;
Номаълум Солдатнинг жасади—олов:
Мажруҳ кўкрагини тоблайти дунё.

Сўнг яна ол байроқ мағрур бош тутар,
Дарёлар шовқини қамрар оламни;
Мотамсаро Она сесканиб титрар:
«Шукур, унутмабди дунё боламни!..»

Пикассо, кўнгли тўқ, қайтар оромга...

1979

УРУШНИНГ СУРАТИ

Тупроққа энгашган қурумли осмон,
Яхлаган золдирдек қуёш ғилдирар.
Қўз ёшдан намиққан тунда бедармон
Занглаган юлдузлар карахт дилдирар.

Тонг олди мўралар ҳилол хўрсиниб,
Жонсарақ тинглайди бўғиқ шамолни.
Кечувлар мавжида бирдан чўрт синиб,
Чўчитар қирғоққа қўнган хаёлни.

Сўрайган танкларнинг тўсиб йўлини
Ер бўйлаб ётади Номаълум Солдат.
Иккала қутбга чўзиб қўлини
Ўзига ном сўрар, сўрар ибодат.

Шунда Шарқу Ғарбдан узилган видо
Иккала уфққа қон бўлиб сачрар.
Ўқ тешган каскадан мўралар Дунё.
Окопга қоқилар... Оёқдан ажрар...

Сўнг, қўлтиқтаёқда, букчайган жусса—
У кўп йил каскани юрар кўтариб.
Хотирда тебранган дорларда эса
Мурдалар оёғи турар кўкариб.

1978

ЧУЛИ ИРОҚ

Сариқ саҳро... Сарғайган саксовуллар вужуди
Тоғлар арчасига хос яшилликни қўмсайди.
Даҳшатли ҳовур аро карвонларнинг сужуди
Фақат булоқни йўқлар—қум қиблани йўмзайди.

Аламзада сароблар елмоядек елади,
Гармселда жизғанак саксовуллар ингранар.
Товуш етмас тоғлардан акси садо келади—
Тасаллидан йўқ дарак: саксовуллар ингранар.

Қумларнинг қуюнида, олов бархан танида
Орзуларнинг тўлқини сапчиб-сапчиб тинийди.
Баланд-баланд чўққилар намозшом туманида
Олис соя мисоли аста қумга сингийди.

1970

СОҒИНЧ

*Мажнунтол тагига ўтқазинг мени:
Мен учун йиғласин, мен йиғлаб бўлдим...
Миртемир*

I

Ҳатто сўнг нафасин юртга бахш этди—
Январь осмонига қуёшдек тутди;
Гарчанд олис эди қулф урган баҳор,
Эриди музлаган қалбларда ҳам қор.
У кетди қаҳратон бағрини тилиб,
Баҳорни бизларга васият қилиб;
Кетди, мажнунтолни қидириб, ёлғиз,
Эргашдик ортидан қучиб қайғуни.
Қошида бир лаҳза тик туриб, сўнг биз
Мажнунтол тагига ўтқаздик уни!..

II

Ажаб гардун экан бу сирли фалак;
Дийдор рамзи экан оний камалак,
Қиприklar яшаркан кўзни соғиниб,
Тил ҳам ҳаёт экан сўзни соғиниб,
Тўлқинни соғиниб яшаркан қирғоқ,
Соғинчдан иборат экан яшамоқ.
Ҳатто шеърият ҳам соғинч тутқуни—
Уқини бой берган салқи ёй мисол...
Мажнунтол тагига ўтқаздик уни,
Мажнунга айланиб бир оҳ тортди тол...
Йиғласин энди тол аталган Мажнун,
Йиғламоқ ҳуқуқи ундадир бугун...

Соғинчдан иборат экан яшамоқ...

1978

Р У Ҳ

Устод Шайхзода хотирасига

Тугилганда мен йиғладим—кулдилар.
Мен энди жим!—Йиғлашади хўп улар.
Оппоқ юзим, қонсиз юзим, жонсиз тан,
Аъло тўним—оппоқ кафан.
Тебранади, уҳ!.. Узлатнинг бешиги,
Бордир унинг на туйнуги, эшиги.
Бора-бора қисқаради сўнг йўлим,
Искандардай очиқ борар, эҳ, қўлим!..
Бу одамлар нега мунча шошади?!
Менда ғазаб тошади!..
Ургатишиб мени чексиз сабрга,
Вужудимни қўйишади қабрга.
Тебранади мунгли-мунгли оятлар,
Тебранади минг-минг йиллик одатлар,
Тебранади тенгдошларим сафлари,
Нотиқларнинг бийрон-бийрон гаплари..
Шошманг-шошманг! Тош қўймангиз устимга,
У оғирлик қилур бугун жисмимга,
Тирикликда хўп тошларни кўтардим,
Тошлар қадар кўз ёшларни кўтардим!..
...Тарқалдилар... Ярим тунда тураман,
Аста-аста, кўланкадек юраман.
Авлодлардан умидимни узмайман
Аммо,
Тинчин бузмайман.
Узоқ-узоқ тилсиз боқиб тураман
Ва уларнинг ҳар бирида кўраман:
Қувончимни, алаимни,

Қўлимдаги қаламимни
То ҳанузам ёниб турган шамимни.
...Туи—
Қираркан кафанимнинг рангига,
Қулоқ солиб тирикликнинг зангига
Мен кўнглимни зўрға узиб кетамаи,
Тонг отарда масканимга етаман,
Масканимга!
Маскан..
Ҳа...

1968

Кўчадан бораман, кўчадан,
Қарагил, дилдор:
Йўлимдан, кундуздан, кечадан
Мен шод, бахтиёр.

Кўча—қилгудек ҳавас,
Кўча—беқиёс.
Аммо у йўлим эмас,
Кўчадир, холос.

Йўлимдан, кундуздан, кечадан
Мен шод, бахтиёр,—
Кўчадан бораман, кўчадан,
Англагил, дилдор!

1974

«Айб ұтади, ахир, ҳаммадан...»
Недир дедим мен ҳам нотайин.
Оний илинж. Енгил чамадон,
«Қол!», демадим сенга атайин.

«Чиқманг, қўйинг, шамоллаб қолманг...»
«Ҳечқиси йўқ, совуқмас унча...»
Ҳамроқ бўлди бир синиқ оҳанг
Иккимизга кета-кетгунча.

Бекатга ҳам етдик. «Яхши бор!»
«Яхши қолинг!..» Ёпилди эшик...
Қаратмади ҳатто сўнгги бор
Хотирамда бўш ётган бешик...

Юввош тортган қорамтир сувда
Яхлаган куз, аёз сурати.
Менга илк бор ошно туйғуда
Айрилиқнинг асрий ҳасрати;

Бўм-бўш эди, кенг эди жуда
Иккимизга тор келган жаҳон.
Шу бўм-бўшлик, кенглик ичида
Кулар эди шарақлаб хазон.

1978

* * *

«Хайр!», «Хайр!»—Чайир, қуруқ сўз—
Севги ёнбош тушган тараша,
Ёмғирми, ёш?—Фарқлай олмас кўз:
Туманлидир дилгир қарашлар.

Руҳни эзар қўрғошин осмон,
Питра бўлиб шатирлар ёмғир.
Нақ чаккадан қисар беомон
Куз кунини деб аталган омбир.

Шатирлайди анҳор, ёмғирпўш,
Уроққа зор пайкал ҳам бетин;
Қўрғошин осмонга тутиб тўш,
Огирлашиб боради замин.

Огир-огир лойга ботар из,
Изни ювар ёмғир бешафқат,
«Сен яшайсан, во ажаб, менсиз?!»—
Дод ўрнига ёлғиз шу ҳайрат...

«Хайр!», «Хайр!»—Қирс этиб синди
Кўтаролмай юрак юкин сўз...
Адо қилар бизларни энди
Бу айрилиқ, бу ёмғир, бу куз...

1978

* * *

Ёмғир қуяр. Ташландиқ чайла
Ора кирар жонга, хайрият.
Бари бирдир, минг оҳ-воҳ айла,
Қайтиб келмас қувноқ кайфият.

Тунда базур судраб оёқни
Қайтсак керак энди дилдираб.
Ким қўйибди бизга қишлоқни,
Ётмасмидик телевизор бураб!

Иккимизда шу ўй. Оз-оздан
Чой ичамиз термосдан дилгир,
Қўринади чайла оғзидан
Қафтдагидек пушталар бир-бир.

Унда-бунда ҳали кўк палак,
Чирик қовун жўяк пастида...
Уч-тўрт бола излар хазанак,
Тавба, шундай ёмғир остида!

Аввал ҳайрон, кейин жилмайиб
Тикиламиз иккаламиз ҳам.
Бу нимаси, бу уят, бу айб!—
Қишлоқдан-ку, аслида биз ҳам!

Зум ўтмасдан, бошдан-оёқ ҳўл,
Мен қайтаман: «Мана, хазанак!»

«Вой, буниси менга!», деб сен қўл
Узатганча гирдикапалак..

Сўнг кичкина гулхан ёқаман
Чайладаги шох-шаббадан мен.
Бир бошқача сенга боқаман,
Бир бошқача хўрсинасан сен..

Туни бўйи тинмайди ёмғир,
Туни бўйи тугамас сўз ҳам.
Фикрлар бир, вужуд бир, жон бир,
Пойимизга бош урар олам..

Ғолиб келар чарчоқ, ниҳоят,
Тонгга яқин илинади кўз.
Ухлатади айтиб ривоят
Эрк ҳақида, бахт ҳақида куз—

Дунё гўзал, дунё нажибдир,
Қонимизда янграр бир наво.
Туш кўрамиз, туш ҳам ажибдир:
Мен—Одамман, сен эса—Ҳаво!

1978

Қадақ тўлдир, Хайёмдан ўқи,
Май кўпигин сочсин шаббода.
Дема: «Нечун шафақ қон юқи
Бу беш кунлик, фоний дунёда?»
Багрингни бос баҳор кўксига,
Бу гўзаллик эртага йўқдир.
Хотирангнинг рангпар юзига
Лолаларнинг рангини юқтир.
Ҳовучимдан булоқ сувин ич,
Бизникидир бугун шу дара:
Ялангоёқ югур,—на севинч!—
Тиканлар ҳам майиндир, қара!
Қара, қандай гўзал шаршара,
Ўзанидан кечган дарё бу;
Виқорига, шаштига қара,—
Тик отилган чўрткесар Эрк-ку!..
Қел, бошимни олгин тизингга,
Сочларимни силаб, бир хўрсин.
Қуёш асир бўлган кўзингга
Қорачиғим ўзини урсин.
Сўнг қадақ сун, Хайёмдан ўқи,
Май кўпигин сочсин шаббода.
Муҳаббатга бир дoston тўқи
Бу беш кунлик, фоний дунёда!

1979

* * *

Сулаймон Раҳмонги

Шамоллаган осмон йўталар—
Зўриқади кузги гулдирак.
Дилда эса бир сўз ўт олар:
Унга оҳанг, унга йўл керак.
Аммо тил жим. Йўл жим, арча жим.
Сой питирлар хазон остидан..
Уҳ, чарчадим. Жуда чарчадим
Енолмаган сўзнинг дастидан.

1978

БУХОРО МАНЗУМАСИ

Бағишлов

Кўҳна фалак янги ой туққан
Тонгда ногоҳ титраб кўку ер,
Парвонадан музаффар чиққан
Мангуберди мисоли бу шеър.

Сурон билан от солди тикка,
Топтаб сокин аъмолларимни,
Ёй тортдию лоқайд жимликка,
Қиличлади хаёлларимни.

Булутларни енгган қуёшдек,
Нимталанган хаёллар аро
Гоҳо бешик, гоҳ яшм тошдек
Қалқиб чиқди яхлит Бухоро!

Мадад берди минг йиллик нидо—
Жарангини топдию созим,
Кўзгу бўлди қутлуғ ном—Сино
Суратни кўрди овозим...

I

Суронли пойтахтнинг тунларида мен
Кўҳна китоблардан гоҳ кўтариб бош,
Тинглардим, қалбимнинг унларида, мен
Ҳайқириб яшарди қўл етмас қуёш.

Муқаддас Бухоро, азиз шаҳрим, деб,
Сени қуёш атаб сиғинардим мен.
Асрлар ортида қолган фаҳрим, деб,
Сени армон атаб соғинардим мен.

Сарғайган жилдлардан қўзғалган шамол
Димоққа урарди замонлар гардин
Бошимда чарх урган қанотли хаёл
Қуюлиб, сўйларди бургутлар дардин.

Гоҳ салқи тасбеҳга жуда ўшардинг,
Ўшардинг гоҳ таранг тортилган ёйга.
Уйимда бир эртак бўлиб яшардинг,
Эртакки, бергисиз юлдузга, ойга.

Сенга сиғинардим мен—фикри мурғак:
Булбул роз айтгандек доно Билқисга,
Ё бугун миннатдор кечаги куртак
Шовуллаб, бош урган каби илдизга.

Буюк шуурингнинг парчаси бўлиб,
Сиғиниб куйларди интиқ юрагим.
Гоҳида ҳайқириб, гоҳо тутилиб,
Йўлга нур сочарди ёруғ тилагим.

Ниҳоят азм этиб, бағринга келдим
Боболарим шаҳри қадимий Шошдан.
Бир руҳ соясида ойдек тутилдим,
Сўнг яна туғилдим, мен қайта бошдан.

Шунда илк муборак васлингни кўриб,
Ногоҳ, она, дедим сезмай ўзим ҳам
Ва қобил фарзанддек қошингда туриб,
Қувончу ғамингга бўлолдим ҳамдам.

II

Менга сўйладилар нақл. Эканмиш:
Искандар ўй суриб эзгин руҳ аро,
Роҳшанак зулфини силаб, деганмиш:
«Шахмат тахтасига ўхшар Бухоро!»

Илк масжид қўйнида хос жойнамозга
Қутайба бош қўйиб, бир қўрқув аро
Титраб шивирлабди ибн Муозга:
«Шахмат тахтасига ўхшар Бухоро!»

Оқсоқ бўлса ҳамки, тарихда, лекин
Оёғини судраб босмаган сиймо
Пири Баракага айтганмиш секин:
«Шахмат тахтасига ўхшар Бухоро!..»

Ҳа, бунда ўйнади Чингизнинг аспи,
Нодиршоҳ филлари—гоҳ оқ, гоҳ қаро
Ва лекин қисқадир манманлик дасти:
Шахмат тахтасига ўхшар Бухоро!»

Қора қутиларга тушаркан улар
Бирма-бир оҳ чекиб, ожиз, ғамсаро,
Сўнгги нафас ила пичирладилар:
«Шахмат тахтасига ўхшар Бухоро!»

Ушанда ҳайқирди илк бор дунёда
Номард шоҳларидан кечган фуқаро—
Фарзинга айланган содиқ пиёда:
«Шахмат тахтасига ўхшар Бухоро!»

III

Мангу қудратингга келтириб имон,
Мен ҳам бир пиёда, бағрингда кездим.

Гоҳ танҳо сўзлашдим сен билан комрон,
Гоҳо сукутингда суронни сездим.

Торобий қонини шимган ғишларни
Кўзимга суртдиму сўзга айландим;
Юракка соғинчинг санчган нишларни
Суғуриб, мен сени тавоф айладим.

Лаби ҳовуздаги икки ошиқни
Муқаддас жуфтлик шу, дея шарҳладим.
Қалбингда занг босиб ётган қўшиқни
Бугуннинг руҳи-ла қайта чархладим.

Гарчи қучоғингда Мирзои Доно—
Улуғбек ингради, эшиксизман, деб,
Яратмаса эди мени бу дунё,
Тафаккур йиғларди, бешиксизман, деб.

IV

Саҳройи мўғуллар, бош эг, деганда,
Салгина эгилдинг—қилич суғурдинг.
Сино китоблари ёнган гулханда
Инсон закосига мотамда турдинг.

Қилич дастасини, қора, деб чўчиб,
Ортга яширганлар титроқ қўлини,
Унинг оқ тигидан қолди ер қучиб...
Айт, кимга ҳам армон номард ўлими?!

Уламо Чингизни кўриб меҳробда,
Ғалвирдек имон-ла хутба ўқиди
Ва лекин фуқаро мағрур Торобда
Ғалвирнинг ўрнига совут тўқиди.

Чўчиган гўдакдек ҳилолин босиб
Бағрига, кўк боқди жимирлаб тани:
Замину замонга исмингни ёзиб,
Жанггоҳда улғайдинг эрлар Ватани!

Бухоро шони деб қон бўлиб оққан
Жўмардлар юраги гултождир шонга: .
Қиличлар дастаси бемаҳал қоққан
Дарвозанг мардликни очди жаҳонга.

То ҳануз шаънингга чўнг қўшиқ бўлиб,
Тарихда янграйди қалқон жаранги.
Гоҳ лола, гоҳ байроқ, гоҳ уфқ бўлиб,
Бизга тинчлик бермас қонларинг ранги.

Ҳа, нафсин тангри деб ҳар бир келгинди,
Сўзлаб гоҳ Муҳаммад, гоҳо Исодан,
Бўтана сой каби босдию тинди,
Фақат лойқа қолди улардан, зотан—

«Гув-гув» деган билан гердайган ғуррак
Юксакни кўрмоққа кўзлари сўқир,
Минори Қалонга ин қурган лайлак,
Неча асрларким, илонни чўқир!

V

Миноранг устига лайлакдек келиб,
Гардишин ёйиб гоҳ қўнганида ой,
Утмишинг зулмати бир зум чекилиб,
Нурафшон камолинг очару чирой.

Жаҳолат йиқилар аршидан тойиб,
Орзуга айланиб тирилар армон;
Даҳшатли туш каби бўлади ғойиб
Рудакий кўзига мил тортган замон:

Ҳозир тор кўчангдан ўтгандек Сино,
Ел ҳам улгурмаган изин супуриб.
Мадраса ҳужраси сочади зиё,
Асрлар қаърига зулматни суриб.

Наршаҳий эгилиб тарих битади,
Аждодлар қудратин этади талқин.
Ҳофиз ибн Таниш китоб титади;
Ўзга бир ҳужрада яна бир ёлқин—

Султон Улуғбекнинг фармони вожиб:
Муҳандис ўйида мадраса тўқис.
Санъатинг нурини минг йилга сочиб,
Забаржад бурғуга айланар мўғиз.

Насриддин жилмаяр, уйғоқдир мудом
Ола хуржинини бошига қўйиб;
Янги саргузаштга муштоқдир авом,—
Нонга тўймаса ҳам, кулади тўйиб!

Қалъа дарвозаси эрур ҳар ҳужра,
Шамлар от солади замон тунига.
Сергак қулоқ тутиб эзгу ҳис ичра
Гоҳ булбул, гоҳида бойқуш унига,

Олар шамширини мард суворийлар
Тарих деб аталган занг босган михдан—
Яна қанча-қанча ал-Бухорийлар
Тонггача зулматни ўтказур тифдан.

Фақат Арк мудрайди қорайиб тунда
Қулча бўлиб ётган чўнг юхо мисол.
Ногаҳон ҳушига келади шунда
Неон фонусларга урилиб хаёл.

Бот яна ёдингни савалар ҳиссиз,
Аркдаги қон томиб турувчи қамчин.
Хотиранг ачишар—унда қонли из,
Хотиранг ачишар—шўр ёшдан намчил.

Амирлар ўтдилар қон ичиб, мудраб,
Бир вазир—Жаҳолат, бири—Шариат:
Сазойи қилинди, йилма-йил судраб,
Сўйилган Ҳақиқат, мажруҳ Маърифат;

Ҳунарин кўрсатди ҳар ёвуз боғбон—
Мевасиз дарахтлар тантана қилди:
Тақир майдон аро жафокаш Инсон
Бўлиқ мева бўлиб дорда етилди..

VI

Хотиранг ачишар: энг сўнгги манғит
Оёгин бўғзингга босиб айш сулар.
Аркдан кўтарилган куюнди бад ҳид
Қизиган ҳавода осилиб турар.

Хотиранг ачишар: инграйди бетоб
Етмиш беш даррадан кесилган ҳаво;
Ҳануз қулоғингга беради азоб
Мард ўғлинг оғзидан чиқмаган садо.

Бетавфиқ уламо, қози, раислар
Бойқушдек жой олди Аркнинг томидан,
На имон, на динни билган даюслар
Сени бўғизлади ислом номидан.

Ҳозиққа айландинг—саждага бошинг
Қўйганда, ортингдан қилич солдилар.
Боёнлар ҳар томчи тўкилган ёшинг
Дурга айлантириб териб олдилар.

Амлакдор қамчиси кўм-кўк тус берди
Ташна пайкал эмас, деҳқон танига.
Гўдаклар тамшаниб оч машоқ терди
Шўрбахт оналарнинг кириб ёнига.

Кўзлари ёшланган гадо чол бўлиб,
Бинолар тагида тиланди меъмор.
Тимларда ажнабий бир раммол бўлиб,
Умрини сарф этди фолга иқтидор.

Асрий минорлардек юксак заковат
Ночор пастаккина тахтга эгилди.
Қирғин-қиронлардан безган ҳаловат
Олис эртак бўлиб халққа тикилди.

Не-не чинорларинг болта базмида
Беҳол кунда бўлди жаллодга, беҳол—
Қуллик тақдирига лаънат ёзди-да,
Чилдухтарон ичра жон берди ҳилол.

Улкан қулбозорга айландинг-ку сен,
Даллолсиз сотдилар, сотдилар сени!
Замбарак оғзига бойландинг-ку сен,
Жадид деб отдилар, отдилар сени!—

Буюк фарзандларга тутолмай мотам,
Ўзинг ўзлигингдан тушдинг йироққа.
Минг йил топинганинг қилдими карам?! —
Чирмаб ташладилар сени фироққа!

Лекин тун қўйнида туғилгандек тонг,
Шишган қавоғингни гоҳ очдинг, шу зум
Борлигинг силкитди чақиндек бир онг,
Юзингни тарк этди мунглуғ табассум:

Ғазабдан дод етмас қулоққа оқдинг
Кенағасхонимнинг симоби бўлиб;
Россия уфқига умидвор боқдинг
Генерал Жўрабек хитоби бўлиб...

VII

Титрама, мангулнк умрингда фақат
Лаҳзалик хаёл бу, эй боқий шаҳар!
Боқ ана! Боқ, ана ёришар хилқат:
Шарқда инқилобий оппоқ бир саҳар!

Бу саҳар минг йиллар тилакларига
Сўнмас овоз бериб янграган бонгдир.
Бу саҳар эзгулик куртакларига
Ранг бериб, ном бериб ёришган тонгдир.

Шу тонг шафағига қонин бағишлаб,
От қўйиб келади бир ўғлон бедор,
Келади эркингни тишида тишлаб,
Инқилоб шунқори, бетимсол сардор.

Сардорки, мазлумлар кутган нур, тафт ул—
Муқанна қиздирган тандирдан бир чўғ:
Пов этиб шу зумда бўлар бир кафт кул
Қуллик чилвирини тўқинган урчуқ.

VIII

Гоҳо қалдиरोқдек олис-олисда
Қалқиб очиларкан тарих варағи,
Ҳануз аниқ турган минг йиллик изда
Бир зумга ёнару кечмиш қароғи,

Қуёшнинг барига алвон яловдек
Чирмашиб, нур ташиб янграр бир овоз,

Қалбингдан отилган зангор оловдек
Сўнмас тафт улашиб янграр бир овоз.

Унинг залваридан фикрлар ларзон,
У—буюк аждоднинг ва сенинг сўзинг:
«Аждодинг шонига суянма, ўғлон,
Мақтанма, шуҳрат топ ўзингга-ўзинг!»

Тинглар бу овозни ҳар ўғлинг бугун
Фармондек аниғу чорловдек яққол,
Шу авлод қўлида ечилгай тугун,
Энг эзгу орзулар топгуси аъмол.

Шу авлод от қўйиб, буюк курашга
Қирдики, оқланур тузинг майдонда,
Жаҳон сезиб турар боқиб тоғ, даштга,
Алпомиш яшамас фақат дostonда.

Зотан шу майдонга у—хос қаҳрамон,
Зафари уфқингда отажак тонгдир.
Тинглагил, шу авлод наъраси бу он
Заминни замонга чорлаган бонгдир!..

IX

Сигара бурқситиб сайёҳдек у кун
Шунчаки мен лоқайд қилмадим тавоф,
Сендан арисин деб ҳар қандай тутун,
Қалбим саволига изладим жавоб.

Мен жавоб изладим, Тоқи Заргарон
Тўнтарилган жомдек бермади жаранг.
Тўрт унсур мисоли Чорминор ҳайрон—
Тутиб турган каби оламин аранг.

Мен жавоб изладим, Чилдухтарондан
Учган фаришталар қилмади нидо,
Ерга парчинланди қулаб Калондан
Сўзга айланолмай армонли видо.

Мен жавоб изладим, сочи тўзғиган
Беҳбудий онаси—қўтонлаган ой
Хунталаб интилиб Аркнинг бўғзига,
Бир зум қотиб турди: на сўз, на чирой!

Мен жавоб изладим; қичқириб қўйди
Фақат зунг товусдек тунда Махоса.
Ҳатто мадрасалар қавоғин уйди,
Аммо бугунингдан топдим хулоса.

Зотан, сен кўзимга тарихдан тўнгиб,
Бир совуқ осордек боқмадинг сира,
Ё Жамшид қолдирган кўзгудек ўнгиб,
Умидим рўйини этмадинг хира.

Бир ёниқ шеър бўлиб жавоб бердинг сен,
Бош эгиб тингладим ажиб руҳ аро.
Ифтихорим бўлиб кўкрак кердинг сен,
Асл жамолингни кўрдим, Бухоро.

Инсон чизаётган Бахт суратига
Сен нафис ранг бериб, кўмакка шайсан;
Ўзбек деб аталган халқ қудратига
Жаҳоннинг ҳайрати бўлиб яшайсан!

1968—1978

РУБОИИЛАР

(Махсатий Ганжавийдан)

Халқнинг бошида гар бўлсанг-да бир тож,
Йиғлатар сени ҳам бир кун эҳтиёж.
Халқнинг дардин тингла, унга яқин бўл,
Қўрқ у кундан: ўзинг бўлурсан муҳтож.

«Нечун ёндирдилар мени,—дема шам,—
Ёндириб, тун бўйи унутдилар ҳам?!»
Ахир, ўзинг айт-чи, не қилсин, агар
Ёниб яшаш учун яралса одам!

Сенга ҳасад этар ёсуман, гўзал,
Эй, нози миңг фитна айлаган гўзал!
Йўлингнинг устида бир чашма кўрдим
Кп, сувн оқмоқда кўзимдан, гўзал!

Қуриди дудоғим, қуриди кўзим,
У золим ишқида, сабрим, бер тўзим!
Эшигидан ўтаркан сувдек эридим,
Сўнгра ўз сувимда фарқ бўлдим ўзим.

★ ★ ★

Қўнглимга ёр бўлди бу кеча дилбар,
Елғиз кечалардан шикоят айлар.
Эй кеча, сен ғамим бўлсанг-да, кетма,
Саодат эсанг-да, келма, эй саҳар!

★ ★ ★

Қалбига ишқдан сўз ёзган ҳар бир кас
Бир лаҳза умрини пуч дея билмас.
Бир ҳамдам изладик умримиз бўйи,
Бизга ҳамдам бўлди ёниқ бир нафас.

★ ★ ★

Бутнарастлик хуш, гар бут бўлсанг, жонон,
Мастлик хуш жомингдан май берганинг он.
Эл учун йўқ бўлдим сенинг ишқингда,
Бу йўқлик борликдан яхшидир, инон.

★ ★ ★

Истадим: Ажамдан мен нома ёзсам,
Қалбим қон йиғлади, бўғди мени ғам.
Юрак қони билан битаркан мактуб,
Ҳам мактуб йиғлади, ҳам мен, ҳам қалам.

Кунгай девор тагида
Ушоққина қизалоқ.
Чит кўйлак этагида
Бир кафт жийда, тўрт ёнғоқ.

Боғ ортидан шу томон
Қуёш аста мўралар.
«Қиров йўқ! Омон-омон!»—
Бош силкитар шўралар.

Қаттиқ кесак зарбидан
Қоқ бўлинар тўқ ёнғоқ.
Уч-тўрт қадам наридан
Ҳайратда тикилар боғ:

Пахса девор тагида
Ёнғоқ чақар, билмас қиз:
Чит кўйлак этагида
Бахтли эди улкан куз.

1978

Тақдирдан миннатдор майса
Тамшанади тўймай ёмғирга.
Етоққа кечиккан ой эса
Қуёш билан қайтади бирга.

Ўзанига қарши қайрайди
Дарёни, тўш уриб, қалдиргоч.
Ақлли алафлар яйрайди:
«Бойчечаклар—Мансури Халлож!»

Энгашиб шивирлар оламнинг
Рангларин биринчи камалак;
Ёдига солади одамнинг
Одамлигин ҳам ер, ҳам фалак.

Тўкилади олма гуллари,
Ялпизнинг ҳам банди қотади.,
Биз куйлаган баҳор йўллари
Уфқнинг бағрига ботади.

Қ У Ш И Қ

Мэри учун ичаман,
Мэригинам дилрабо.

Барри Корнуэлл

Моҳи учун ичаман,
Моҳигинам дилрабо.
Хаёлга тўн бичаман,
Хаёлларим, марҳабо!

Ел шивирри янграйди:
«Моҳирўйим, Моҳирўй!»
Қадаҳим жаранглайди:
«Моҳирўйим, Моҳирўй!»

Моҳимни ким билмайдн!
Бухоронинг гўзали!
Фақат менга кулмайдн,
Менга эмас газали!

Дарчаснга кўзларим
Юлдуз бўлиб қўнади.
Тонг пуфлар, юлдузларим
Лип-лип этиб сўнади.

Тақдиримга бериб тан,
Ёди билан ўтаман.
Гарчи вада бермаган,
Аммо ҳар кун кутаман

Ва«Моҳим!»» деб ичаман,
Моҳигинам дилрабо.
Армон—қулф урган чаман,
Фақат орзуим танҳо.

ҚАДИМИЙ ҲИЖРОН БАЛЛАДАСИ

Хотир юки, бунча сен оғир,
Мен ўйлайман, ўйларим оғрир...

Мўъжаз хона. Айни қаҳратон.
Қоқ ярим тун. Ув тортар бўрон.

Очилади дарча тарақлаб,
Бир қучоқ қор кнрар ярақлаб.

Сен турдингу дарчани ёпдинг.
Бу ҳолатдан не маъни топдинг?—

Дединг: «Ёпса бўлур барчасин,
Епиб бўлмас тақдир дарчасин...»

Сўнг хўрсиниб, ноз ила, дилдор,
Тақиб қўйдинг бир бахмал тумор.

На арабий кўҳна зер-забар,
На оятдан бирон бир хабар,—

Битилгани фақат унда шу:
«Бизлар—фоний, муҳаббат—мангу!»

Ўйламабман сўзлар маънисин,
Ўйламабман нечун? Қани сен?!

Ишқинг билан масту мустағриқ,
Дебман: менга фақат бахт тортиқ

Аmmo дунё доим бири кам..
Қўз қақрайди, сўзлар ёшдан нам.

Учиб кетдинг, фариштам, йўқсан,
Камонидан отилган ўқсан.

Лекин сени унутмадим мен,
Ёдинг билан ёр тутмадим мең,

Ўтказурман ҳануз ёз-қишни
Қўлтигимга қисиб ёзмишни...

Фақат ҳар йил айни қаҳратон
Ярим тунда ув тортса бўрон.

Дарча инграр мўъжаз хонада,
Ўзлигидан дунё тонади,

Учиб кирар номсиз қуюн боз,
Ханжар каби ярқ этар овоз.

Нақ юракка санчилади у:
«Бизлар—фоний, муҳаббат—мангу!»

Ёпса бўлур барча-барчасин,
Ёпиб бўлмас тақдир дарчасин!..

Хотир юки, бунча сен оғир,
Мен ўйлайман, ўйларим оғир...

Ҳилол чиқди чўққи пинжидан,
Бирдан тахта лопиллаб кетди;
Сергак тортиб сой ҳам тинчиди—
Яккачўпдан нимадир ўтди.

Салдан кейин қуёш кўринди.
Шунда баргга тикилди бир Кўз.
Жон ҳолатда ҳирчанд уринди,
Ўўқ, бўлмади!.. Сўнг қичқирди: «Ку-у-уз!»

Ва узилди шўрлик барг қалқиб,
Бир қалқитди борлиқни шу сўз.
Сўнг гоҳ хазон, гоҳ зардек балқиб,
Табиатни қучиб олди куз.

УТГАН КҮНЛАР

«Отабекман, Кумушим эдинг,
Икки топқир тошиб йўқотдим.
Бахтдан олган улушим эдинг,
Замон бизни қабрга сотди.

Мен севардим, севардим танҳо,
Юрагимни юлиб олдилар.
Бир сен эдинг менга бор дунё,
Бор дунёга заҳар солдилар...»

Ҳазин-ҳазин инграйди оят
Сассиз, вазмин қабристон аро.
Шамолда ҳам ғамгин ривоят,
Тун—бир дунё қоп-қора наво!

«Кумуш!.. Кумуш!..» деган бир фарёд
Учар... учар... Қўнмоққа жой йўқ.
Еру кўкда фақат ўша дод,
Юлдуз унут, ҳаттоки ой йўқ...

Қабристонга тушганда йўлим,
Мен шу ғамгин ҳолни кўраман.
Бошим қуйи, кўксимда қўлим,
Бир дам тизим букиб тураман.

Аммо бунда на Кумуш қабри,
На Отабек фарёди бордир.

Қабристон ҳам ўзгаю, жабри,
Уша-ўша — дилга озордир:

Паричеҳра Кумуш ётади,
Айланади Зайнаб сояси.
Тиззагача ерга ботади
Отабекнинг мунг-ҳикояси.

ЗАНГОРИ ШЕЪР

Олам зангор эмиш. Беғубор ҳаво.
Зангори уқалар сочармиш оқ тонг.
Янгрармиш қуёшда исинган наво—
Боқий яшилликни мадҳ этган оҳанг.

Япроқ ҳовучида шаррос томчиси
Бутун бир фаслга кўзгу бўлганмиш.
Ундамиш баҳорнинг ҳаётбахш иси,
Унда табиатнинг бахти кулганмиш.

Боғларда булбуллар билмайин афғон,
Қувноқ бир нълмани хониш этармиш.
Мен-чи, гўзалликдан мастмишман чунон,
Юрагим зангори бир шеър битармиш.

Ногоҳ булут тўсиб офтоб юзин,
Даҳшатли бир қуюн тўзон кўтарди.
Боғлардан супуриб гўзаллик изин,
Асрий томирларни шартта қўпорди.

Қашқирдай ув тортиб мислсиз довул
Бир зум тинмас эмиш, сойлар тошармиш—
Яъжуж-Маъжуж каби гулни кавшармиш:
Ўлганмиш майсалар, навбаҳор буткул.

Бироқ, мен хонамга биқиниб, нолиб,
«Ўзинг асра!» дея ғўлдирармишман.

Мудҳиш манзарадан кўзимни олиб,
Гўзаллик ҳақида чулдирармишман.

Зангори-зангори кўз ёши тўкиб,
Шеърим йиғлар эмиш, қора киярмиш.
«Табаррук санъатнинг номусин букиб,
Ёлғонга қул қилиб сотдинг», деярмиш.

Шундай йиғлар эмиш... Юрагим бирдан
Дарз кетган сингари инграб юбордим.
Бир қудрат топдим-у, билмам, қаердан,
Ирғитдим қаламни!.. Дунё бўм-бўш... Жим...

Тамом! Қаламимни учлаган пичоқ
Тенгсиз бир зарб билан юракка ботмиш.
Хор бўлган жасадим юртимдан йироқ,
Захкаш сағанага кирмиш-да, ётмиш

Шу лавҳа ёт тилда ёзиб қўйилмиш;
«Бу ерга бир шоир хоки қўйилмиш;
Ёт қўшиқ қуйлади ўз юртида у,
Ёт ва муҳожирдир халқига мангу.

Умрида фақат бир ҳақ иш қилгандир:
Алдамчи юрагин ўзи тилгандир...»
Чўчиб уйғондим-у, хаёлга чўкдим,
Виждоним олдида аста тиз букдим...

Р О З

Озиб-ёзиб бағрингизга келганда,
Мукка тушиб, доим қоғоз титардим.
Далаларда тонг сабоси елганда
Пойтахт сари тағин жўнаб кетардим.

Аммо бугун ўзга ҳолдир, ойнажон,
Меҳрингизга тўймоқ истар тўқлингиз.
Ниятлари дилда эзгу бир сурон,
Дуо қилниг, омон бўлсин ўғлингиз.

Бугун яна Нилдан ўтган карвонлар,
Девни йиққан паҳлавонлар сўзласин.
Фирдавсийдан ўқиб беринг дostonлар,
Увайсий ҳам Қарбалода бўзласин.

Мен Баҳромга ҳамроҳ бўлай шикорда,
Озодбaхтдан бебахтлигин сўрайин.
«Аналҳақ!»ни кўпиртирган Анорда
Зиё сочган покдомонлик кўрайин.

Бола каби сезай бугун ўзимни,
Вужудимда бир сурурни ҳис этай.
Ташвишлардан юлиб олиб кўзимни,
Болалигим осмонига узатай.

Ҳа, ойнажон, болалигим осмондир—
Ўз қуёшин, ўз юлдузин, ойна бор.

Хотиралар қитъалардек омондир—
Ўз уммони, ўз дарёси, сойи бор.

Кўп учганман бу осмонда бургутдек;
Гарчи бугун ул қанотлар ўгайдир,
Лекин умрим бир ёмғирли булутдек
Тўлқинларни ёшартириб тугайдир.

Боғ кўчада ялангоёқ чопганман,
Тол хивичи Дулдул эди, Рахш эди.
Форлар аро не-не тилсим топганман,
У хаёллар гўдакликка нақш энди.

Энди эса мен яшайман шаҳарда—
Ишбилармон сиполикнинг бандиси.
Бунда дала, боғ кезмайман саҳарда,
Кифоядир гул дўконда гул иси.

Дадам билан киркик чалиб, тўр ёйиб,
Сайроқини кутганларим—сурагдур.
У кенгликлар варақларда торайиб,
Нуқталардан уфқларни сўратур.

Уроқ сермаб, кетмон тутган билакни
Қалам дарди бугун этмиш адолар.
Қоғозларга едиради юракни
Вазнларни тан олмаган садолар.

Сиз ёд айтган рустамлару фарҳодлар
Ўшар бугун қариб қолган армонга;
Сиз уқтирган калимаю оятлар—
Қоғозларда ўлиб кетган фармонга.

Эслолмайман ҳатто сурп кўйлакни,
Кийганларим қимматбаҳо матолар.

Ўзгартмади фақатгина юракни
Ҳаёт деган бу ютуқлар, хатолар.

Газеталар бўёгининг ислари
Қуюндидек нафасимни қисадир.
Ғазабларнинг, ишончларнинг излари
Пешонамга нусхасини чизадир.

Ташвишлардан чекингандек гоҳида
Тарк этаман бир-икки кун шахримни;
Ғулув сезиб юрагимнинг оҳида
Майсазорга жим босаман бағримни...

Нолимайман ҳаётимдан ва леким,
Умр, асли, давр берган қарз экан.
Давр учун, билдим яшаш нелигин:
Бола эмас, фарзанд бўлмоқ фарз экан.

Шу ишончим ҳорғинликни даф айлаб,
Чарчоқ билмас хаёлларга сўз берар.
Томчи ёмғир вужудига, авайлаб—
Дарёларнинг суратини чиздирар.

Шу ишонч-ла давраларда ийманиб,
Сўзга сиғган ҳисларимни тўкаман.
Беш йилликлар дарди билан куйманиб,
Замонамнинг буюклигин уқаман.

Ва болалик осмонига қўл чўзиб,
Армонларни йнгиштириб оламан.
Гоҳ уфқдан қўлни нари ўтқизиб,
Неларнидир тимирскилаб қоламан.

Топганларим, тутганларим умрни
Истиқболга шайдон жон айлайди...

Гоҳи нодӯст, гоҳ дӯст этиб сурурни,
Ўғлингизни ҳаёт шундай сийлайди...

Бағрингизга яна келдим, ойижон,
Меҳрингизга тўймоқ истар тўқлингиз;
Дуо қилинг, волидан меҳрибон,
Балолардан омон юрсин ўғлингиз.

ҲАЗИЛ АРАЛАШ

Ун учмиди ёшим, ўн тўртмиди ёшим,
Нима ҳам бўлди-ю, айланиб бошим,
Мен сенга эгилдим—ишқнинг кўзи кўр.
Таъмсиз эди тақдир, энди сал-пал шўр.
Шукрона айтаман шунисига ҳам,
Энди гам, шодликни кўрамиз баҳам.

Энди гоҳ шоирман—жиддий ва хуштаъб:
Пўсти арчилмаган гаплар айтаман.
Гоҳида ўзимнинг қўлимдан ушлаб,
Бир ўзим иккита бўлиб қайтаман..
Шукрона айтаман шунисига ҳам,
Биз—икки, дунё-чи—доим бири кам.
Асло айрилмасин бўйнингдан қўлим,
Эй, сарв вужудли ёзув столим!

МУНДАРИЖА

«Юлдузларни...»	3
«Тун чорлайди...»	4
«Худди киприкларни...»	5
Лавҳа	6
Шоир	7
Эгасиз уй ҳақида баллада	8
Япроқ	9
«Қабристондан ўтаман...»	10
«Йироқ ҳовли...»	11
Қайтиш	12
«Дуч келаркан...»	14
Утрор ўйлари	15
Айни пешин	16
Наманганда куз	17
Сурур	18
Тун балладаси	19
9 май	21
Урушнинг сурати	22
Чўли ироқ	23
Соғинч	24
Руҳ	25
«Кўчадан бораман...»	27
«Айб ўтади...»	28
«Хайр...»	29
«Ёмғир қуяр...»	30
«Қадаҳ тўлдири...»	32
«Шамоллаган...»	33
Бухоро манзумаси	34

Рубонийлар	45
«Кунгай девор...»	47
«Тақдиридан...»	48
Қўшиқ	49
Қадимий ҳижрон балладаси	50
«Ҳилол чиқди...»	52
Утган кунлар	53
Зангори шеър	55
Роз	57
Ҳазил аралаш	61

На узбекском языке
АБДУЛЛА ШЕР (ШЕРОВ)

ТАИНА СЕРДЦА

Стихи

Редактор Ш. Раҳмон
Рассом К. Воробьёв
Расмлар редактори А. Бобров
Техн. редактор М. Исмоилова
Корректор М. Абдусаломова
ИБ № 907

Босмахонага берилди 29. 11. 79. Босишга рухсат этилди 12. 06. 80 й.
Р. 14826. Формати 70x90 1/32. Босмахона қоғози № 1
Адабий гарнитура. Юқори босма. Шартли босма л. 2,34.
Нашр л. 1,76. Тиражи 10000. Заказ № 223. Баҳоси 20 т.
Фафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. Тошкент
700129. Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва китоб сав-
доси ишлари Давлат Комитетининг Бекобод шаҳар босмахона-
си. Бекобод, 1980 й.